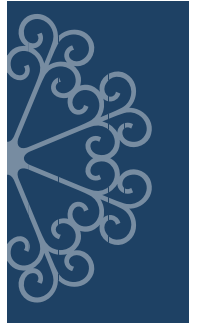

בית מדרש

570

פרשת ויקהל - פרה

זמני כניסת ויציאת השבת

★

☞

ירושלים	17:16	18:29
בני ברק	17:33	18:30
ציריך	18:20	19:30
וינה	17:54	19:23
אנטוורפן	18:39	20:12
פריז	18:36	19:54
לונדון	18:01	19:04

דבר הישיבה

"אוכל להבטיח לך שבאופן זה תרוויח יותר..."

סיפר אחד מנגידי הישיבה ותומכיה שהיה מרבה להתייעץ עם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. פעם נטל חלק בעסקה משפחתית גדולה, שהיתה אמורה להניב תשואה של מאות אלפי דולרים, אך דא עקא שפעולות מסוימות בעסקה עלולות היו לגרום למחלוקת במשפחה. כשקרבה עת ההחלטה, טס אותו יהודי לארץ, כדי להיוועץ ברבינו מה עליו לעשות.

הוא הגיע לארץ ביום שישי. כשהחל לדבר עם רבינו אמר לו ראש הישיבה: "הרי אתה לא שב לחו"ל לפני שבת, אם כן מה בוער לנו, בינתיים בא נלמד!" כך ענה לו גם במוצאי שבת, וכך ביום ראשון בבוקר הם למדו שלוש שעות, ולאחר מכן שמע את השאלה והשיב, שלדעתו אפילו אם קיים סיכוי של עשר אחוז שתצא מכך מחלוקת, לא כדאי שיתערב בעניין.

הוסיף רבינו ואמר: "אוכל להבטיח לך שבאופן זה תרוויח יותר".

סוף המעשה היה שעשה עם כספו זה עסקה אחרת, והרוויח שבע מאות אלף דולר יותר מאשר אמור היה להרוויח בעסקה המקורית.

(בכל נפשך)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרן המשיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מדוע נכתב י"ד פעמים "כאשר צוה ה' את משה"

אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (לה, א).

בפרשה זו נכתב ארבע עשרה פעמים 'כאשר צוה ה' את משה', ובביאור הדבר הביא מורינו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל מה שאמר הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל ששמע ממרן הגר"ע גרודזנסקי זצ"ל, שבכל פעם שאדם לומד תורה ומחדש בתורה הוא צריך לחשוב האם הדברים נכונים ומתאמים, שיכולים לומר עליהם שזהו דבר ה', והאם זו היא כוונת ה' ורצון ה', והוסיף הגר"ע שכך מצינו ברמב"ם בפירוש המשניות, שבהרבה מקומות מתחיל את דבריו בתיבות "אמר ה' יתברך" או "אמר הקב"ה" וכיו"ב, וסיים הגר"ע: "שלכן כאשר אני מחדש בתורה אני חושב על כל דבר ודבר אם שייך לומר על זה אמר הקב"ה".

ועל פי זה ביאר הגר"ב כי משום כך אמרה התורה פעמים רבות 'כאשר צוה ה' את משה', ללמדנו ולהדגיש בפנינו שאת כל המשכן מתחילתו ועד סופו עשה בצלאל כאשר צוה ה', וכמו שנתבאר בפרשת ויקהל (לה, כט). והנה ישנם כאלו אשר מתחילה הם מכוונים לעשות את מצות ה' בשלימות, אבל בעשיית המצוה שוכחים הם את הקב"ה ועושים כן עבור מטרות אחרות, כגון כבוד וכדומה, ועל זה העידה התורה שכל עשיית המשכן מתחילה ועד סוף היתה 'כאשר צוה ה' את משה'.

משלחן רבי אליהו ברוך (עמ' שצ"ג)

במעלת הזריזות והשלמות הנצרכת בעשיית המצוות

והנשאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים (לה, כז).

מפסוק זה למד מרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, במעלת הזריזות והשלמות הנצרכת בעשיית המצוות.

רש"י מביא את דברי חז"ל: "כך אמרו הנשיאים, יתנדבו ציבור תחילה מה שמנדבין, ומה שמחסרים אנו משלימים, כיון שהשלימו ציבור את הכל שנאמר 'והמלאכה היתה דיים' אמרו הנשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני שהם וכו', ולפי שנתעצלו מתחילה, נחסרה אות משמם 'והנשאים' כתיב".

ומבאר מרן הגר"ח שמואלביץ, וכי מה היתה חטאתם של הנשיאים, והרי הסכימו לדבר גדול, שכל מה שיחסר מן הציבור ישלימו הם, והיה יכול להיות גם שיצטרכו להשלים את רוב מלאכת המשכן? ובכ"ז רואים שנענשנו שנחסרה אות י' משמם, ולא דבר קטן הוא, שכן מצינו שאמרו חז"ל בשעה שקרא הקב"ה לשרי שרה, שעלתה האות י' לפני כסא הכבוד ואמרה 'מה תהא עלי' עד שהבטיח הקב"ה להוסיפה לשמו של יהושוע. ומזה רואים כמה פגם עצום יש בחסרון האות י' משמם של הנשיאים ומה חמור הפגם בכך.

והוסיף בספר ילקוט לקח טוב, בבאור הענין, שחומר העונש היה במה שכתב רש"י 'ולפי שנתעצלו, שהיה להם להזדרז בקיום המצוה, ולא להשאירה לאחרים, אף שיתכן שבזה היו עושים מעשה גדול, אבל שלמות של עשיית המצוה זה בקיומה בזריזות ובשמחה ללא עצלות.

מעתה אפשר לבאר גם את מה שהביא בתרגום יונתן בן עוזיאל על פסוק זה: "והנשאים" היינו עננים, שהעננים הלכו לנחל פישון והביאו משם את אבני השוהם ואבני המילואים הנמצאים בעמקי המים, והשליכו אותם סמוך למחנה ישראל, ונשיאי ישראל הלכו ולקטום והביאום למשכן, וכך דרשו בגמ' ביומא (עה).

ואפשר שבכך שהתעצלו הנשיאים, בתחילה, נלקחה מהם האות י', וגם כשרצו להשלים המלאכה כבר לא ניתן להם לעשותה בשלמות, ונעשתה על ידי העננים, ובכך נחסר מהם קיום עשיית המצוה בשלמות שערכה רב עד מאד לפי גודל השקעת זריזות האדם בה.

(ילקוט לקח טוב עפ"י שיחות מוסר)

עצה נפלאה להתגבר על מדת העצלות

והנשאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלאים (לה, כז).

שח מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל: מפרשת הנשיאים למדנו, כי העצלות היא מידה רעה מאוד שמכה שורש בכל מקום. גם אם אדם מדמה לעצמו שדרכיו מונהגים באופן ראוי ומושכל, יתכן ששורש הנהגתו נובע מנגיעה של עצלות שמפעפת בו. גם

אדם בן מעלה גדול יתקשה לעיתים להתבונן בזה, ונמצא שמידה זו מהווה הפרעה של ממש לאדם השואף לגדולות.

אמנם שומה עלינו להתבונן, איך אדם יכול להגיע לידי גדלות כזאת, להתגבר על עצלותו. שלמה המלך

מתורת רבותינו

ע"ה, השיב ברוב חכמתו על שאלה זו: "לך אל נמלה עצל" (משלי ו, ו). מי שראה פעם שיירה של נמלים רצות הלך ושוב, ללא רפיון וללא הפסקה, יתבונן בנמלה, שהיא בריה קטנה וחלשה, והיא מתייגעת ללא הפסקה. זו גדלותה, וממנה אפשר ללמוד איך אפשר לצמוח ולגדול בתורה!

מידת העצלות מכבידה על לימוד התורה ברציפות. תלמיד יכול לשבת ליד הסטנדר וללמוד כמה שעות, אך הוא אינו יורד לעומק הסוגיא, שכן עצלותו מביאה לידי כך שמוחו יהיה רדום והוא מחפש את המנוחה והשינה במקום ללמוד. כפי שכתב בעל אורחות צדיקים (שער העצלות): "כי העצלים אוהבים מנוחה, ומתוך כך המצוות קשות עליהם ולימוד התורה כבידה

על נפשם, ויברחו מן המדרש אל המנוחה, וכשהם יושבים בבית הכנסת ישנים כענין שנאמר (משלי יט, טו): 'עצלה תפיל תרדמה' כי העצלות מביאה שינה בטבע האדם".

העבודה הנדרשת מן האדם, היא להתגבר על עצלותו, ובכך יצליח ללמוד ביגיעה וברציפות, ובסייעתא דשמיא תהא תורתו שלימה ויזכה לגדול באמת בתורה.

כשאדם מתחיל ללמוד, תוקף אותו היצר הרע בתחושות של חולשה ועייפות, ובשעת מעשה נראה עליו הדבר כקשה יותר כמו לטפס על הר גבוה, עד שידמה לו שאינו יכול לו. אולם אם אינו

מתעצל, ומשנס את מותניו להתחיל לטפס על ההר, יראה מיד שאין זה הר גבוה כלל, אלא הוא כחוט השערה - כולו דמיון.

אף שאדם הלך במידת העצלות הוא נחית דרגא, מכל מקום אסור לו ליפול בזרועות היאוש, משום שעל מנת לשבר מידה זו, אינו צריך לעמוד כל כך, אלא רק לעמוד זמן קצר ולהתבונן, ואז יתפוגג כל דמיונותיו. כך היא דרכה של תורה, ובדרך זו יכול אדם לעבור יותר משבעים שנות חיים כשכולם רצף אחד של גיעת התורה, וזו היא גדלותם של גדולי תורה!

שיחות רבי נתן צבי

נדבה מתחילה ועד סוף

כל איש ואשה אשר נדב לכם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה ד' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לד' (לה, כט).

הראשונה לשם שמים], ובזה הדגישה התורה שכוונת הלב בתרומה זו היתה מתחילה ועד סוף, ואף לבסוף כשנתנו ישראל את התרומה לא עשו כן אלא מחמת נדיבות ליבם להקמת המשכן.

משלחן רבי אליהו ברוך (עמ' שצ"ג)

ועושה כן לשם מטרות אחרות של כבוד וכדו', [ודוגמא לדבר שיש כאלו שעמלים להקים מקום תורה כישיבה וכיו"ב, ובראשית דרכם כוונתם לש"ש להגדיל תורה, ומ"מ ברבות הימים אחר שנשתקע בקיום הדבר, יתכן שיתעוררו בזה מחלוקות בשררה וכבוד וכיו"ב שאין זה עולה בקנה אחד עם הכוונה

יש להעיר למה כפלה התורה לשון נדבה שני פעמים, בתחילת הפסוק ובסופו.

ושמעתי לפרש שפעמים רבות כשאדם מתכוין לעשות מצוה, הרי עצם כוונתו היא כונה טהורה לעבוד את הקב"ה, אבל כשנכנס לתוך עסק קיום המצוה הרי הוא שוכח את תחילת כוונתו לשם שמים,

מבאר רבותינו

כל דבר לחשוב מהו רצון ה'

קחו מאתכם תרומה לה' (לה, ה).

מגיע לו שתקטע אותו כך?

הראו לי פעם מאמר בעיתון, שבו כתבה אשה על כך שאמהות משאירות את ילדיהן עם בייביסיטר, והילדים רצים החוצה אחרי האמא ובוכים לאמם שלא תעזוב אותם. וכתבה אותה אשה, שהילדים צריכים להבין שאמהות לא נוצרו כדי לשבת אתם כל הזמן. זה שקר! תפקיד האמהות הוא אמנם להיות עם ילדיהן!

הצורה שאנו מסתכלים על החברה היום היא משפטי הגוים, רעיונות של גוים. אבל הקב"ה אומר: "אני ה' אוהב משפט". תשאלו אותי! לתורה יש חוות-דעת בכל ענין ובכל פרט מהחיים.

כך אמרו חז"ל: "וכשאתה יוצא לדרך - המלך בקונן וצא. מאי המלך בקונן וצא? אמר רבי יעקב אמר רב חסדא: זו תפלת הדרך" (ברכות כט ע"ב). כאשר אומרים תפילת הדרך כראוי, כביכול נמלכים בשכינה הקדושה, ואז יש סיכוי ש"ותשלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו".

בכל דבר לבדוק האם מה שאנו עושים הוא חשוב, חיובי, או לא. זהו משפט. כאשר השי"ת הוא חלק מהמשפט, המשפט הוא אמת, ואם לא - "ומשפטים כל ידעום".

(תפארת שמשון - להגאון רבי שמשון פינקוס - פר' משפטים)

הזמן - מצרך יקר!

ישנו ענין מאוד חשוב - הזמן.

הזמן הוא מצרך יקר מאוד, הוא עצם החיים. לבזבז זמן פירושו לבזבז חיים. היום אין לאנשים זמן. כשמבקשים תרומה מאדם עשיר - הוא מוכן לכתוב צ'ק, רק לא להיפגש, לא לתת מזמנו. אין דבר יקר יותר מהזמן.

כל אחד מאתנו הוא שופט גם בענין הזמן - כמה זמן הוא מקדיש לעצמו, כמה לבני משפחתו וכמה זמן הוא נותן לקב"ה!

אדם ניגש לברך ברכה. אין לו זמן. הוא מוכן להקדיש לקב"ה שלושים שניות בלבד, לא יותר. אין לו מספיק זמן לומר במתינות "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו" מילה במילה.

שיחשוב לעצמו: כמה השי"ת עזר לי עד הלום, כמה אני חייב לו. מגיע לה' יותר כבוד ממך!

האדם הוא גם שופט כמה זמן עליו להקדיש לילדיו. לפעמים הילד 'מנדנד' ואומרים לו - אל תבלבל את המוח! אם ישאלו את האב הזה: אולי תכניס את הילד הזה לבית יתומים? הרי בין כה וכה אין לך זמן להקדיש לו! ודאי יענה: 'לא, זה מוגזם'. ומדוע לשמוע אותו אינך מוכן? הרי לילד הזה יש רגשות, תחשוב על העתיד, בעז"ה יהיה לך נחת ממנו, נכדים. האם

סיפר יהודי ת"ח גדול, שבהיותו תלמיד בישיבת מיר, פעם הוצרך לנסוע לעיר וורשה. הוא פתח בהכנות לנסיעה, ארז כמה חפצים אישיים במזוודה, ולפני שיצא ניגש אל מרן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליכוביץ זצ"ל להיפרד ממנו.

למשגיח, ר' ירוחם, היה חדר קטן ליד בית המדרש, שהיו עולים אליו במדרגות. אותו בחר הגיע לתחילת המדרגות והתחיל חוכך בדעתו: מה אומר למשגיח? שעלי לנסוע לוורשה! עלה כמה מדרגות ושוב סיכם לעצמו: כן, עלי לנסוע לוורשה. עד שהגיע לדלת הכניסה לחדר, ואז לפתע הסתובב, ירד בחזרה, הגיע לחדרו והוציא את החפצים מהמזוודה. הוא לא נוסע לוורשה! מדוע? הוא הבין שכאשר יגיע למשגיח, המשגיח ישאל אותו: מדוע עליך לנסוע לוורשה? ואז מה יענה לו?!

כאשר פונים לאדם גדול שרואה את הדברים בצורה שונה, וחושב בצורה רחבה יותר - הדברים נראים אחרת, ורק המחשבה על כך גרמה לו לשנות את דעתו.

כשאנו קמים בבוקר ואומרים: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים' - זהו רגע של משפט. לפני מי אתה מתפלל? כמה זמן מתוך חיינו מגיע לה' שנקדיש עבורו? זהו משפט.

הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצוק"ל ר"מ הישיבה כד אדר ב' תשס"ח

נכתב כהאי לישראל: "אמנם לא יתכן לומר כן, דהנה הגרעק"א הקשה...".

הגרא"ב זצ"ל היה עמל שעות רבות על שיעוריו כדי שיאמרו בשפה ברורה ונעימה ויתקבלו על לב השומעים בהנאה ושמחת התורה. הדברים ניכרו היטב בשיעוריו שהיו מלאים מפה לפה עד שהוצרך להעביר את מקום השיעור לחדר האוכל של הישיבה מחוסר מקום.

לאחר הסתלקותו, הוציאו בניו שליט"א ספרים מדברי תורתו.

מִן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל שמח עד מאוד בהוצאת תורתו של הגרא"ב זצ"ל לאור. כאשר שמע על הוצאת הכרך עמ"ס בבא בתרא, התאמץ במאמצים עצומים לעלות לאחל מזל טוב לאלמנה הרבנית ולשתות לחיים עם בני המשפחה. במאמצים עצומים עלה את המדרגות הקשות של ביתם בבנין הישיבה, מרוב מאמץ לא יכול היה אפילו לדבר, אולם על פניו נראתה שמחתו הגדולה. הוא נשק לספר בחום כאילו זו שמחתו שלו. מאותו יום ועד יומו האחרון למד מִן רה"י בספר זה, וכשעלה בסערה השמימה, ספר זה היה על שולחנו, לצד מסכת בבא בתרא עצמה.

באותה מידה היה נוהג בדברי גדולי האחרונים. כאשר היה נזהר מאד שלא לומר תירוץ על קושייתם, אלא להוכיח מקושייתם כיצד הם למדו, ורבות היה דולה ומשקה מדבריהם.

פעם הראו לו כמה מתלמידיו את דברי אחד מראשי הישיבות אשר מביא קושיה מהגרעק"א ומתרגמה על פי יסוד נפלא בסוגיא. רבינו זצ"ל פתח את מחברתו והראה שגם הוא עמד ביסוד זה בסוגיא משכבר הימים, אלא ששם נשנה תחילה היסוד, ולאחריו

שקיעתו של הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל בסוגיות שנלמדו בישיבה הייתה יוצאת דופן. כל המתרחש סביב נמדד ונתפס בעיני במונחים של המסכת הנלמדת וכל עיסוקיו היו סביב הסוגיא והשיעורים.

גם זכרונותיו מענייני העולם סבבו והלכו סביב זה: "פלוני התחתן ביבמות", "מאורע אלמוני אירע בכתובות", "אני זוכר אתכם מסוגיא דתוך זמנו"...

עד היכן הגיעו הדברים, יעיד המעשה הבא: כאשר לקה לראשונה בליבו, לא חש בטוב כמה ימים, לבסוף שלחו הרופא לבדיקה רפואית דחופה. החברותא, מחשובי מרביצי התורה בירושלים, נלוו אליו, כשכל העת הם ממשיכים לעסוק בעומקא דשמעתתא.

משהגיעו לבית החולים, איבחנו הרופאים כי רבינו זצ"ל עבר התקף לב חריף. מטבע הדברים שררה במקום אוירה של בהלה ודאגה עמוקה לבריאותו. אך רבינו זצ"ל נאנח ואמר כמעט בהאי לישראל: "אוי, לא אזכה לומר שיעורים בסוגיא דשטרות". ורק לאחר מכן הוסיף: "קיויתי שאזכה לחתן את כל ילדי..."

בלימודו היה יגע יגיעה עצומה לרדת לעומק דברי הראשונים והיה הופך בדבריהם שוב ושוב. הוא לא הלך אחרי כח חידושו הגדול וחריפותו הנפלאה, כל ישותו הייתה קודש להבנת עומק דברי הראשונים. בשיעוריו לא הסתפק בהצעת שיטת הראשונים, אלא היה קורא מתוך הכתב את דבריהם ומדקדק בהם הדק היטב.

כוחו של קנייטש' בסוגיה

ולפיכך: הכפתורים תלויים בקנים, והקנים תלויים בכפתורים, שני הדברים נכונים, מכיוון שהתורה כולה הינה יחידה אחת בלתי ניתנת להפרדה, ומכל סוגיה ניתן ללמוד על חברתה. אך יתירה מכך; כאשר נתבונן נעמוד על כך שהכפתורים אינם אלא לנוי, בעוד שהקנים הם ממש מגופה של מנורה, ולמרות זאת: הקנים גם כן תלויים בכפתורים! מדוע? למה שהגדול יתלה בקטן? הביאור הוא כי לפעמים עומדים על עיקר גדול בסוגיה אחת, מכח 'קנייטש' עליו עומדים בסוגיה אחרת: היינו שבאותה סוגיה בה מופיע ה'קנייטש' כוחו מצומצם כ'כפתור' - כדבר של נוי - אך אותו קנייטש גופא הופך בסוגיה אחרת ל'קנים' - לעיקר הסוגיה.

לעיל עוסק בקני המנורה. ועתה יש להבין מהו הלשון 'קנות' הקנים של מה? לכאורה הפירוש הוא הקנים של הכפתורים - וכן מובא בשם אחד מן הראשונים. וא"כ צריך עיון מינה וביה: מי נתלה במי, האם הכפתורים בקנים או הקנים בכפתורים?!

ביאור הדבר הוא כך: כנודע מכוונת ה'מנורה' נגד התורה, אך היא לא רק מכוונת נגד תורה אלא מלמדת מהי תורה! אחד הלימודים שלמדים מהמנורה זה ש"כולה מקשה אחת זהב טהור" דהיינו שכל סוגיה בתורה קשורה לחברתה, ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר'.

לפעמים מבחינים בשעת הלימוד, ב'קנייטש' ('קמט', אבחנה דקה) מסוים בסוגיה - אך בשעת מעשה לא עומדים על "שווי" כלל. מדוע? משום שבסוגיה הנוכחית הוא לא מחולל שום מהפכה.

בא הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, ומלמד מה כוחו של קנייטש':

הפסוק אומר (פ' תרומה) "כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו כלה מקשה אחת זהב טהור" (שמות כה, לו) הלשון 'כפתוריהם' מעיד על שייכותם לדבר אחר, היינו "הכפתורים של" בפשטות הכוונה היא שהכפתורים הם של הקנים, שהרי הפסוק

במלאות נ"א שנה להסתלקותו של מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל

מגישים אנו בפני הקוראים יריעה מרתקת עם פרטים בלתי ידועים על שהייתו של הגה"צ המשגיח זצ"ל לאחר גלות שנחאי בארה"ב | קטעים נבחרים מתוך הספר החדש שיצא אשתקד
"אנא עבדא" באדיבות המחבר.

מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין בארה"ב | מאמר ב'

נסיון זה, זאת למרות המצוה הגדולה לשמח חתן וכלה, והרשה זאת רק למתי מעט, מלבד פעמים בודדות, בהם הורה לכולם לצאת.

אחד מאותם פעמים היה בחתונת הר"מ של התלמידים בני ארה"ב, אז הורה להם להגיע לחופה. כששבו נסע איתם באותו אוטובוס. וסיפר הגה"צ רבי שלמה ברעווה שישב מאחוריו והבחין שלכל אורך הדרך שוחח המשגיח עם מלווהו, ובמקום מסויים הצביע לחלון ושאל משהו את מלווהו, הלה השיב מה שהשיב, ומני אז התכופף והרכין את ראשו בין ברכיו והניח את שתי ידיו על עיניו.

התברר שראה אורות חזקים ושאל את מלווהו על כך, ונענה שזהו בית קולנוע, ולמרות שמחוץ לבנין לא ראו שום דבר רע, למרות זאת חשש אפילו מרוח הטומאה של התאורה מבחוץ ונשאר ככה כפוף עד שהמלווה נגע בכתפו כשהגיעו למחוז חפצם, רק אז קם וירד מהאוטובוס.

מה שכנע את רבינו לשתות חלב בארה"ב?

עד כמה נזהר ונשמר מהרחוב האמריקאי, בארה"ב התגורר באותם שנים הג"ר ישראל זאב גוסטמאן, גאון אדיר מתלמידי הגר"ש שקאפ שהגר"ע גרודז'נסקי התפעל ממנו והחשיבו מאד, עד כדי כך שמינהו רב ומו"צ בוילנא וצירפו כאברך בן כ"ב שנים להיות חבר בית דינו.

רבי ישראל זאב שמח מאד לבואו של רבינו לאמריקה, והיה מגיע מפעם לפעם לשיחותיו וכן לדבר איתו בעניינים שונים. פעם כשהגיע נכח אצל רבינו רופא שטיפל בו וכשראהו הרופא, שאלו, אתה תלמידו של הרב? וכשהשיב בחיוב, אמר לו שהוא מודאג מכך שמחמת חששות כשרות אינו אוכל בשר ולא שותה והוא חושש שהוא ייחלש מזה, מה שיכול להביאו לידי סכנה. לאחר שהלך הרופא, שאל רבי ישראל את רבינו, בשלמא שרבינו לא אוכל בשר, ניתן להבין, אך מה הבעיה בחלב, הרי יש כאן מחלבה שמנוהלת על ידי אדם ירא שמים ומוחזק בכשרות וכן יש למחלבה הכשר מצויין, למה אם כן לא יסכים לשתות מחלב זה?

נענה רבינו, שיש לו חששות כשרות, ומצידו היה מעוניין לבדוק אותם ואת סידורי ההשגחה שלהם, לוודא שהחליבה לא נעשית ע"י עכו"ם ועוד עניינים, והיה רוצה ללכת לראות בעצמו מה קורה שם, אלא שהוא נזהר באמריקה אפילו מללכת ברחובות מרכזיים ללא הכרח, ולכן הוא מעדיף להמנע מלשתות חלב מאשר להסתכן וללכת למחלבה.

הציע רבי ישראל זאב שהוא ילך בעצמו לבדוק עבורו במחלבה ובפרתות, האם משגיחים היטב שתהיה

זהירותו שלא להיות מושפע מטומאת אמריקה

תלמידים קרובים סיפרו שככל שתמיד היה רבינו נוהג בהנהגות קדושה, באותם ימים ששהה בארה"ב ראו זהירות עליו בחוש שמירה מיוחדת ומופלגת, הן בהמנעות לצאת מביתו שלא לצורך נחוץ, וכן שמירה שלא להוציא עיניו מחוץ לד' אמותיו, ולא להביט סביבותיו. וכך העיד אדמו"ר רבי יעקב פרלוב מנובמנסק: זכיתי בנערותי לשמוע מרבינו שיחות בתקופת היותו בארה"ב, אך ככל שהושפעת מהם, הושפעת מהנהגתו ברחוב האמריקאי, שהיה הולך מביתו לישיבה צמוד לקיה, כאשר פניו נוטים באלכסון כלפי מטה.

כמו כן באמריקה דיבר רבינו יותר על שמירת העיניים והדריך את תלמידיו בזה, היות ובית המדרש היה ברחוב אחד וחדר השיעורים וחדר האוכל במקומות אחרים, מרוחקים זה מזה, והזכיר שאם אין טהרת המחשבה עלולים לאבד את כל הקנינים שקונים בישיבה. והדריך שכאשר יוצאים לרחוב יצאו שקועים בלימוד, כך שהראש יהיה תפוס במחשבת חכמה וכך המחשבה לא תרה בסקרנות אחרי דברים אחרים. יחד עם זאת הדריכם שלא להביט בחלונות הראווה של חנויות וכן לשוחח בביטול ובבוז ליצנותא דעבודה זרה על פתויי הגשמיות בעוה"ז.

הוא לא נתן להם להשתתף בחתונות הבחורים המבוזרים בישיבה, זאת מחמת חוסר הצניעות ששרר בחתונות באמריקה דאז, לכן העדיף למנוע מהם

"הביאני בית היין..."

כאמור, רבינו הגיע לאמריקה בהחלטה נחרצת שיששה בה רק כפי הצורך ההכרחי להעמיד את הישיבה ולהמשיך לארץ ישראל, אלא שככל שידע מראש שאמריקה אינה מתאימה לו, מאותו רגע שרגליו דרכו באמריקה הרגיש שהאדמה רועדת תחתיו, וכי היא גורמת לו הפסד רוחני, והיה מתבטא תדיר בפני בני ביתו שאינו מסוגל להשאר פה והוא חייב להגיע לארץ ישראל וכי הוא מרגיש שהדבר פוגע בבריאותו. ראש הישיבה הג"ר שמואל רוזובסקי שהחשיב עצמו כתלמידו מימי השגחתו בישיבת לומז'ה בפ"ת, היה מספר שכאשר רבינו הגיע לירושלים נכנס לבקרו, ואמר לו רבינו שלמרות שלא היתה לו בפועל שום שייכות למנטליות של אמריקה שהרי כלל לא יצא מד' אמות של הלכה, בכל זאת הרגיש שהוא מושפע, והסביר את הדבר במשל, שכאשר מונח בבית על השולחן, בקבוק של יין שרף חריף, לא שייך שישתכר ממנו רק מי ששותה ממנו בלבד, אבל במרתף עתיק של יינות חריפים, גם מי שנמצא שם ואינו שותה יכול להשתכר, שכן עצם הריח החריף של היינות, כבר גורם לשכרות, והמשיל זאת לעצמו שלמרות שלא היה לו שום קשר למהלך החיים של אמריקה, בכל זאת עצם האוויר החומרי של גרם לו הפסד וירידה. שכן אמריקה הוא כעין מרתף יקב של "עולם הזה" שמשפיע.

אחת ההנהגות שנהג בה כדי שלא להיות מושפע מתאווות הממון, הריצה התמידית אחרי ממון, נכסים, עסקים וביזנס שקיימת באמריקה, היה על ידי שביקש שיעמידו קופת צדקה על השולחן, והקפיד בכל יום לשים צדקה בקופה, ואידי דטריד למיפלט לא בלע, והסביר שזה המינימום לפעולה מצידו, והרגיש שאם לא יעשה זאת, הסכנה להיות מושפע גדולה.

בטוי חריף להרגשתו וסלידתו מטומאת אמריקה, נתן רבינו בהלווייתו של הרבנית רבקה ליוואוויץ אשת חבר של המשגיח דמיר רבי ירוחם שנפטרה באותם ימים בארה"ב. הוא הספידה במילים ספורות, ובתוך הדברים אמר בכאב: מי יודע בדור הזה על מי צריך לכתוב, על אלה המסתלקים מן העולם או על אלו שנשארים בו. הוסיף ואמר בבכי: על מי השארת אותנו כאן באמריקה הטמאה והמגושמת?! הלא זו ארץ אוכלת יושביה, כאן אנו רואים את הכושים שגדולים בחיצוניות גדול גדול, אך הפנימיות נעשית פה קטנה קטנה.

להכיר אלו אשר הם חוץ מכותלי הישיבה".
הגדרה מדויקת להשקפתו על אמריקה הוא מביע
במכתב ששלח מארץ ישראל לאחד התלמידים
שנשאר באמריקה:

"ראה ידידי בכל האפשרות לא לפנות לעולם המסחר,
אל יזוז ואל יסור מאהלה של תורה, אל יחשוב שישגי
תכליתו והצלחתו על ידי אופנים אחרים, לא תמצא
תורה לא בתגרני ולא בסחרני, בפרט במדינתכם אשר
היא רחוקה מהרגשת תכלית האדם וכל המחשבות
והרצונות הם רק ההוה ועוורים מלראות רחמ"ל
לאחרית האדם".

אי"ה בגליון הבא מאמר מסיים על עזיבת הגה"צ
המשגיח את ארה"ב וחליפת מכתבים בענין זה

החמדה לארץ ישראל אשר יש לי, הנה קשה עלי
ישיבתי פה כמובן, ולדעתי אין המקום פה מוכשר
רחמ"ל לישיבתינו, אף לא לבן תורה, ואם לא מפני
אי השקט אשר שורר בארצנו וכו' אז הייתי אומר
לנסוע לארצנו מי שרצונו להשאר בחיים האמיתיים
שלא יהיה נמשך אחר ההבל האמריקאי".

במכתב נוסף הוא מבטא את הרגשתו זו בחריפות
רבה:

"ע"ד שאלתו, הנה בידי לכתוב לו רק מה שכבר נודע
לו, כי אין דעתנו נוחה במדינה זו, כי גם אין אני שבע
רצון בהמצבים שבפה אף באלו היותר טובים, יען כי
השורש והיסוד הולך ע"פ תואר המדינה, מלבד כל
זאת הנה זרם המרוצה והבלבול של המדינה מאבד
ומכרית רחמ"ל כל נתח טוב. הנה בזמן קצר אין

החליבה דווקא על ידי ישראל וכו' ויביא לו חלב
בעצמו, וכך היה שבמשך תקופה היה הולך בעצמו
ועוקב. וציין הרב גוסטמאן שגם בפעמים אחרות
כשראה את רבינו בארה"ב יוצא מביתו והולך ברחוב
ראו שהכין עצמו ושמור עיניו באופן מיוחד כדי לא
להיות מושפע מ"טריפניע אמריקה", כלשונו.

קשה עלי ישיבתי פה...

בחודש טבת תש"ז כתב רבינו מכתב לראש ישיבת
פוניבז' מרן הגרא"מ שך:

"אמרתי להודיע לידידי כי בדעתי לחזור לארצנו
הק' כי נסיעתי לארה"ב היה בגדר מוכרח, כי לא
היה להישיבה זכות כניסה לארץ ישראל ועתה כאשר
הקושיים הסתלקו, עומד אני ברצון הנ"ל. ומלבד

מכתבי רבותינו

"אם הוא חכם - אז ויחכם עוד, זה סימן של חכמה, אם לא הוסיף על קבלתו מהחכמה אין זה חכם וגם את אשר שמע לא הבין"

זאת אשר ראיתי בדברי אדמו"ר ז"ל תן לחכם
ויחכם עוד, אם הוא חכם - אז ויחכם עוד, זה סימן
של חכמה, אם לא הוסיף על קבלתו מהחכמה אין
זה חכם וגם את אשר שמע לא הבין, כי כן הוא
דרכי החכמה והבינה להרחיב הידיעות אשר קבל
ולבנות בנינים עלי, למען יהיה הנגלות לו פתח
ומבוא להנעלם ממנו, והוא מאריך בדברים אלו.

שנתפעל מהחכמה כי אפי' לא יהי חכם כ"כ ראוי
להקרא חכם וכו' וסופו להתחכם בלי ספק, והעומד
להתחכם כחכם דמי, אבל אם חכם כבלעם ולא
פעלה החכמה בו, - הוא יודע, אבל אינו חכם, וכלי
מלא תפוחים אין ראוי שיקרא תפוח, אבל חרס
הדרייני נקרא יין לפי שהיין נבלע בו, לשונו הזהב,
מה נפלאו הדברים אשר יוצאים מפי חכם וחסיד,
מי שעוסק בדברים ניכר בו כי הוא מתפעל מחכמה.

מכתב בעניני חכמה [המוזכר בפרשתנו (לו, ב) "ואל
כל חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבבו"] ששלח הגה"צ
המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בשנת תרח"צ
מישיבת מיר (אור יחזקאל מכתבים - מכתב יז):
"אכתוב הלשון אשר ראיתי בפירוש החסיד יעב"ץ
ז"ל על מסכת אבות פרק חמישי משנה ו' זה
לשונו בקיצור כי אין ראוי להקרא חכם כי אם מי

סקירה על פרי עמלם של בני הישיבה שיצאו לאור

ונכתב בספר

"יערפו טל"

פרי יבולו של תלמיד הישיבה
הרב יוסף הלוי לוינ משוויץ
שזכה ללמוד בישיבה
תקופה ממושכת.

בחומש ויקרא נוגע הספר בענייני הקרבת, דיני
המקוה והטומאה דיני הכהנים ועוד, ומענין לענין
מקץ הספר את ענייני שביעית החמורים המוזכרים
בפרשת בהר, מבירור דעת רבותינו שאסרו בכל תוקף
את ההיתר מכירה, ועד בירור בדין פרוזבול לבחורי
ישיבות שאין להם קרקע, ובנוסף ביאורים מתוקנים
מדבש על מגילת שיר השירים הנקראת בפסח.

זכה המחבר שליט"א ללמוד בישיבה תקופה
ממושכת, ואף ליצוק מים על ידיו של מרן ראש
הישיבה הגר"צ פינקל זצוק"ל שירכו בכתב יד
קדשו: "שבזכות היגיעה והעמל שתוסיף בלימוד
תורתך ולחדש חידושי תורה שיעלה שלהבת של
תורתך מעלה מעלה לכוון חידושי תורה מלא תוכן
בעמקות, ואכן זכה המחבר להגדרת מרן הגר"ד
לנדו שליט"א במכתבו לספר לחדש חידושי תורה
ה'עריבים ומענינים לבבות שומעיהם ורואיהם'. מורנו
הגר"א אריאלי שליט"א שעבר על חלקים מהספר
הביע את הערכתו מהספר ואמר שבדואי שיש בו
תועלת גדולה למעיניים.

יה"ד שיזכה המחבר לזכות להפיץ מדברי תורתו
ברבים ולהשלים את הסדרה המיוחדת על כל חמשת
חומשי תורה והנ"ך.

ספר שאלות ותשובות על חומש ויקרא, חלק מסדרה,
הכתוב בשפה פשוטה ומכסה נושאים בפשט, דרש,
אגדה וסוגיות מעמיקות. הספר מאפשר הבנה נגישה
של נושאים מורכבים בחומש ויקרא, תוך שימוש
במאות שאלות וביאורים.

דברי תורה מתוקים' - במילים אלו הגדיר מורנו
המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א את
הספר 'יערפו טל' ספרו החשוב של תלמיד הישיבה
הרב יוסף הלוי לוינ משוויץ. ואכן ספר המלא מן
אל זן בשאלות ותשובות על חומש ויקרא ומהווה
כרך שני בסדרה הנפלאה של 'יערפו טל' של מאות
שאלות וביאורים בשפה השווה לכל נפש, בעניינים
החמורים של חומש ויקרא בפשט, בדרש, באגדה
ובעומק הסוגיות.

מחשבה רבה הושקעה בסידור הדברים למען ירוץ
בהם הקורא, בצורה המתאימה גם לצעירים ובעלי
בתים, ובנוסף בכרך זה הובאו מכתבי תורה וכתבים
ממון גאון ישראל הגר"ד לנדו שליט"א שהמחבר
הוא שאר בשרו. כמו כן הוכנסו בספר תולדות גדולי
המחברים והצדיקים המוזכרים בספר ולימודי מוסר
מעשיים מהם.